

ANDERLE 2002

Vojtech Anderle: Piešťanské tehelne. Revue Piešťany XXXVIII/4, Piešťany 2002, s. 13.

PIEŠŤANSKÉ TEHELNE

Voitech Anderle

Pri vykopávaní základov polyfunkčného domu na bývalom Teplickom cintoríne som býval dennodenne. Veď som na tej ulici vyrastal a bol tam kus môjho detstva. Bagristovi som povedal, kde a aké hroby nájde a kto tam bol pochovaný. Podarilo sa mi nájsť dve ručne vyrobené tehly s vytlačeným monogramom výrobcu. To ma iniciovalo, aby som si zaspomínal na staré piešťanské tehelne.

Tehla s monogramom G. S. bola vyrobená v ručnej tehelni p. Gašpara Strieženca, ktorého tehelňa bola na konci dnešnej Matúškovej ulici pri Dubovom. Priehlbina vo vybratej hline je podnes viditeľná. V okolí tehelne bol trávnatý porast, kde piešťanskí tesári kresali stavebné drevo a pripravovali krovy na domy, ktoré na novostavbách iba zmontovali. Bola to výhoda, lebo

v blízkosti mal p. Löwy obchod s drevom, ktorého zásoby boli doväzané z Hor-niakov plátami. Druhá tehla mala monogram „W“, patrila tehelni pána Winbergera a nachádzala sa za železničnou traťou v Kanade. Po jej likvidácii v tomto objekte bola zriadená „šinterňa“. Jej majiteľ mal na starosti odchyt túlavých psov, a keď si ich majiteľ do určitého času nevymenil za pokutu, musel ich zlikvidovať. Ďalej musel zakopávať a čerstvo haseným vápnom zalievať uhynuté domáce zvieratá, keďže v celej obci (ešte Piešťany neboli mestom) nebola všade zavedená kanalizácia a fekálie sa preto museli vyvážať v noci a za silných mrazov, aby zápach neznepríjemňoval život občanom.

Ručné tehelne postupom času zanikli, keď rodina Gläserovcov postavila pri Scheibnerovom majeri modernú, strojmi vybavenú kruhovú tehelňu. K jej výstavbe bol prizvaný v roku 1906 ako odborník pán Ján Bertoli z Talianska, ktorý tam zostal pracovať ako majster a neskôr ako vedúci tehelne. Tehelňu mala v prenájme firma Löwenbein a Stern, neskôr Fekete a naposledy až do znárodnenia p. Bertoli. Pán Bertoli mal 5 synov, z ktorých traja išli v jeho šľapajách, a to ako vedúci, resp. riaditelia tehelní (ďakujem im za poskytnuté informácie). Táto moderná tehelňa v posledných rokoch svojej existencie vyrábala aj duté tehly až do jej zlikvidovania v roku 1963, to pre nedostatok kvalitnej hliny. Boli pokusy hlinu voziť z obce Banka a Modrová, čo však bolo po ekonomickej stránke neúnosné.

V susednej obci Banka boli taktiež dve ručné tehelne, ktoré zamestnávali na pomocné práce miestnych Cigánov, ktorí si radi zarobili a nečakali na podporu v nezamestnanosti ako dnešní Rómovia. V Banke postavili v období I. ČSR kruhovú pec, ktorú mal v prenájme p. Reichstädter, p. Oswald a ako posledný ju viedol p. František Prochádzka. Tehelne postupne likvidovali a na ich mieste stojí dnes moderné sídlisko s rodinnými domami. Táto oblasť niesla názov Tobolka a Jazerá.

(Za odbornú pomoc ďakujem môjmu priateľovi Edovi Bertolimiu).

Foto: autor

Cigánska osada na Banke